

بسیج

حزبی نظامی با اهداف سیاسی

تولیاتی درباره سازمان یابی فاشیسم در ایتالیا نوشت: شعار فاشیست ها این بود "مردم را سازمان یافته نگه داریم، اما به سازمان ها خصلتی ارتجاعی بدهیم". بنابراین فاشیسم شکل تاریخی مشارکت منفعلانه و فرمانبرانه است و طرح بسیج ده میلیونی و جنجالی که در هفته بسیج پیرامون آن به راه افتاد طرحی است در همین چارچوب و با همین فکر و به همین دلیل طرحی "فاشیستی" در مفهوم دقیق و کامل کلمه است.

هفته گذشته در رادیو و تلویزیون و مطبوعات و حتی خیابان های کشور هفته بسیج برگزار شد. قبل از شروع هفته، رهبر جمهوری اسلامی ناگهان اعلام کرد که "فربضه نماز" در کشور فراموش شده و باید آن را احیاء کرد. بدنبال سخنان رهبر فوراً از طرح احداث ۴۰ هزار مسجد که در واقع قرارگاه و دفتر بسیج خواهند بود سخن به میان آمد. سخنان رهبر و طرح ایجاد مسجد از یکسو تلاش برای گسترش فعالیت های بسیج را خبر می داد و از سوی دیگر از شک و تردیدهای روحانیت نسبت به بسیج و اهداف آن پرده برداشت. سپردن فرماندهی بسیج از یک نظامی در لباس نظامی به یک نظامی در لباس روحانی نیز با هدف کاهش همین تردیدها صورت گرفته است.

شمار اعضای بسیج

هیچکس تا به امروز آمار دقیقی از شمار اعضای بسیج ارائه نداده است. نه تنها رقم دقیقی در این مورد وجود ندارد، بلکه حتی میان ادعاهای مقام های رسمی و فرماندهان سپاه در این مورد نیز تفاوت وجود دارد. مثلاً حجت الاسلام طائب رییس بسیج بطور "خیلی دقیق" از "سازماندهی ۱۳ میلیون و ۶۳۹ هزار بسیجی در کشور" خبر می دهد. اما سردار عزیز جعفری فرمانده سپاه پاسداران همان روز این رقم را یک میلیون کاهش می دهد و می گوید: "تا الان سپاه توانسته دوازده و نیم میلیون نفر را سازماندهی کند که حدود پنج میلیون نفر از این تعداد را خواهران بسیجی تشکیل می دهند". جعفری هدف را ارتش بیست میلیونی اعلام می کند که "ان شاء الله تا ده سال آینده باید به آن برسیم". از سوی دیگر سردار ذوالقدر در همایش "حماسه عزت و پایداری" کمی تخفیف می دهد و اعلام می کند: "با توجه به نیاز کشور برای حضور سازمان یافته بسیج باید به سمت بسیج ۱۰ میلیونی حرکت کرد". بنابراین از سازماندهی ۱۲ یا ۱۳ میلیون و ۶۳۹ هزار نفر همین امروز می رسیم به اینکه باید در آینده روزی به بسیج ۱۰ میلیونی رسید.

این سخنان در حالیست که فرمانده "بسیج وزارتخانه ها و ادارات کشور" رقم را به یک دهم کاهش داده و مهمترین برنامه هفته بسیج را در تهران "نمایش اقتدار و پایداری" می خواند که در تهران بزرگ و به نمایندگی از "بیش از یک میلیون و ۶۰۰ هزار بسیجی" برگزار می شود. همزمان سردار سیدمحمد حجازی جانشین فرمانده کل سپاه از مراسم همایش عزت و پایداری "۱۵ هزار بسیجی تهران بزرگ" خبر می دهد. (این "همایش" عزت و پایداری با آن "نمایش" اقتدار و پایداری اشتباه نشود) بنابراین آنچه فعلاً در عمل وجود دارد همین ۱۵ هزار بسیجی تهران بزرگ است. اگر شمار کسانی را که در نماز جمعه تهران ۱۵ میلیونی شرکت می کنند و حدود ۳۰ هزار تن برآورد می شود در نظر بگیریم و فرض کنیم که نیمی از این جمعیت همین بسیجی ها باشند می رسیم به همان رقم ۱۵ هزار. این رقم مطابقت دارد با خبر مربوط به سخنرانی جعفری فرمانده سپاه در آذربایجان غربی که در آن از حضور "۶ هزار نفر از بسیجیان گردان های عاشورا، الزهراء، امام حسین (ع) و گروه های رزمی ذوالفقار" سخن می رود که قطعاً همه موجودی آذربایجان غربی بوده است. چنانکه بر اساس

یک خبر دیگر مثلا در شهر بیش از ۷۰۰ هزار نفری ارومیه بسیج تنها توانسته ۴۰۰ دختر و ۳۰۰ پسر را آن هم برای یک برنامه تفریحی و سیاحتی گرد آورد. و این گرد همآیی ۷۰۰ نفره آنچنان مهم تلقی شده که با عکس در صفحه اول سپاه نیوز (سایت خبری روابط عمومی سپاه) در کنار سخنرانی رهبر و فرماندهان سپاه و بسیج درج شده است. این ارقام همخوانی دارد با خبرهای مربوط به سخنرانی فرمانده سپاه در خراسان رضوی "در حضور ۵۰ هزار تن و در لرستان در برابر ۱۰ هزار تن بسیجیان استان که همه آنها در هفته بسیج و با بسیج تمام امکانات صورت گرفته است. این ارقام - اگر در آنها غلو نشده باشد - در مجموع نشان می‌دهد که شمار بسیجیان در سراسر کشور چیزی حدود ۱۰۰ هزار تن است و از ادعای یک میلیون ۶۰۰ هزار بسیجی هنوز یک میلیون و ۵۰۰ هزار فاصله داریم چه رسد به ۱۲ و ۱۳ میلیون.

هدف از بسیج

اما در میان همه این ارقام، آنچه سردار ذوالقدر در مورد بسیج ده میلیونی، نه بعنوان موجودی بلکه بعنوان یک سمتگیری و یک طرح می‌گوید، جدی ترین و فکر شده ترین رقم است و با هدف گول زدن یا ترساندن مردم نیست. یا تنها هدفش این نیست. گذار از بسیج ۱۰۰ هزار تنی امروز به بسیج ده میلیونی یک طرح و یک برنامه است که با سرعت تمام بر روی آن کار می‌شود. محتوای این طرح چنانکه از خبرها و گزارش‌ها برمی آید در یک کلام عبارتست از برنامه "فاشیستی کردن حیات سیاسی و اجتماعی در ایران".

در همینجا لازم است این مفهوم و این اصطلاح "فاشیسم" را روشن کنیم. زیرا معمولا از اصطلاح فاشیسم همچون یک برچسب تبلیغاتی برای نشان دادن یا بزرگتر نشان دادن جنبه سرکوبگرانه حکومت‌ها یا ایجاد هیجان یا بیم در مردم استفاده می‌شود. منظور از اصطلاح "فاشیسم" در اینجا مفهوم دقیق و تاریخی کلمه است. فاشیسم در اینجا به معنای صرف استفاده از زور و کشتار و سرنیزه و سانسور و سرکوب نیست. فاشیسم به معنای تنها دیکتاتوری نظامی هم نیست. کاربرد این اصطلاح در مورد دیکتاتوری‌های نظامی در آمریکای لاتین یا حتی در مورد رژیم شاه سابق در ایران در واقع از روی شباهت بخشی از روشهای حکومتی آنان با روشهای فاشیست‌هاست نه اینکه بتوان آن را با مفهوم دقیق فاشیسم یکسان دانست.

می توان گفت یکی از دقیق ترین تعریف‌ها و جمع بندی‌ها را از فاشیسم "پالمیرو تولیاتی" دبیرکل حزب کمونیست ایتالیا انجام داده است. یعنی کشوری که جنبش فاشیستی برای نخستین بار در آنجا پا به عرصه گذاشت. وی در گفتارهای خود در مورد فاشیسم - که بتدریج در راه توده در حال انتشار است - بارها تاکید می‌کند که فاشیسم رژیمی تنها متکی به زور و سرکوب نیست. هدف فاشیسم سازمان دادن مردم در یک سلسله سازمانهای اجتماعی و توده‌ای است. برخلاف دیکتاتوری‌های نظامی و غیرنظامی سنتی، فاشیسم نمی‌خواهد سازمان‌های مردم را نابود کند و مردم را بی سازمان کند، بلکه برعکس مسئله‌ای که در برابر فاشیسم مطرح است بقول تولیاتی عبارتست از اینکه: "مردم را سازمان یافته نگه داریم، اما به سازمان خصلتی ارتجاعی بدهیم". فاشیسم شکل تاریخی مشارکت منفعلانه و فرمانبرانه است و طرح بسیج ده میلیونی و جنجالی که در هفته بسیج پیرامون آن به راه افتاد طرحی است در همین چارچوب و با همین فکر و به همین دلیل طرحی "فاشیستی" در مفهوم دقیق و کامل کلمه است.

سازمان مردم در بسیج

این طرح سازمان دادن مردم اما در سازمانی با خصلتی ارتجاعی در ایران چگونه انجام شده است و چگونه می‌خواهد در آینده انجام شوند؟

بنا بر اخبار و گزارش‌ها، تاکنون طرح تشکیل بیش از ۱۵ واحد و زیر مجموعه بسیج به اجرا گذاشته شده یا در حال تدارک است. این واحدها عبارتند از :

بسیج دانشجویی - بسیج دانش‌آموزی - بسیج ورزش و تربیت بدنی - بسیج خواهران - بسیج جامعه پزشکی - بسیج اساتید - بسیج ادارات - بسیج علمی - بسیج جامعه مهندسين - بسیج هنرمندان - بسیج فرهنگیان - بسیج حقوقدانان و وکلا - بسیج اصناف - بسیج کارگری - بسیج عشایر و بسیج طلاب.

اگر این مجموعه را با دقت نگاه کنیم چند نوع تقسیم بندی در آن می‌بینیم که در برخی موارد موجب ایجاد گروه‌های متداخل می‌شود. یعنی یک فرد می‌تواند در چند زیر مجموعه قرار گیرد:

الف تقسیم از نظر جنسی و تشکیل بسیج خواهران یعنی در واقع ایجاد نوعی "سازمان زنان" ب - تقسیم از نظر سنی و تشکیل بسیج دانش آموزی و دانشجویی. در زمینه بسیج دانش آموزی باید تقسیم بندی درونی آن را نیز در نظر گرفت. تالیاتی اشاره می‌کند که فاشیسم در ایتالیا دانش آموزان را تا سن ۱۴ سال در یک تشکیلات و بیش از ۱۴ سال را در تشکیلاتی دیگر سازمان داده بود. در ایران نیز از این الگو استفاده شده و بسیج دانش آموزی به بسیج دوره راهنمایی تحت عنوان "پویندگان" و دوره دبیرستانی با عنوان "پیشگامان" تقسیم شده است.

پ - تقسیم از نظر حرفه ای. همانطور که مشاهده می‌شود در واحدهای بسیج که در بالا نام بردیم تقریباً برای همه حرفه‌های اجتماعی نیز نوعی سازمان بسیج در نظر گرفته شده است. تالیاتی تاکید می‌کند که حتی گروه‌های اجتماعی که حرفه آنان بطور سنتی آزاد بوده‌اند، مانند پزشکان یا وکلا یا هنرمندان را نیز فاشیست‌ها زیر پوشش خود گرفته اند. در اینجا نیز ما می‌بینیم که طرح بسیج حقوقدانان و وکلا، بسیج جامعه پزشکی، بسیج هنرمندان ریخته شده است. بسیج طلاب که در واقع نوعی نظامی کردن سازمان روحانیت است باز هم یک گام پیشتر در این سمت است که باید در مورد آن بطور جداگانه سخن گفت.

ت - تقسیم بسیج بر اساس کارکرد خاص، مثل بسیج ورزش و تربیت بدنی یا بسیج علمی که اتفاقاً یکی از پایه‌های عمده طرح توده‌ای و فراگیر کردن بسیج و ایجاد بسیج ده میلیونی هستند. در واقع در زیر این عناوین، تمام فعالیت‌های ورزشی و علمی و فرهنگی و تفریحی تحت پوشش بسیج قرار می‌گیرد و در نتیجه عملاً برای جوانان و نوجوانان هیچ راهی جز گذار از بسیج برای شرکت در فعالیت‌های علمی، ورزشی و تفریحی باقی نمی‌ماند.

ث - به همه اینها یک هسته نظامی بسیج اضافه می‌شود که هسته مرکزی - ولی نه رهبری - بسیج است و کادرهای آینده سپاه از درون آن بیرون خواهند آمد. این هسته عمدتاً از جوانان خواهد بود و آن بخشی است که وضعیتی ویژه دارد و از امتیازاتی بیش از همه برخوردار خواهند بود.

چنانکه می‌بینیم غیرار بخش آخر نظامی، بقیه واحدهای بسیج برای شرکت در جنگ یا سرکوب شورش مردم بوجود نمی‌آیند. طراحان نقشه بسیج ۱۰ میلیونی آنقدر کودک نیستند که تصور کنند قرار است مثلاً بدست پزشکان یا اساتید دانشگاه چماق داده شود که در خیابان‌ها شورش مردم گرسنه را سرکوب کنند. آنان را با هدف دیگری می‌خواهند سازمان دهند، یعنی با هدف نشان دادن مشارکت، با هدف فاشیستی کردن سیاست و جامعه در ایران که بحران سراسری سیاسی و اقتصادی و اجتماعی که با سرعت سرسام‌آور نزدیک می‌شود هم ضروت آن را بوجود آورده است و هم می‌تواند امکان آن را بوجود آورد. و همه این تدابیر برای پیگیری سیاستی است که هم در عرصه بین المللی و منطقه ای و همه در عرصه داخلی در پی تحقق و پیگیری آن هستند. بنابراین، گرهی ترین بحث پیرامون راه یافتن به دلایل این سازماندهی باز می‌گردد به آن استراتژی که رهبران نظامی و روحانی حاکم بدنبال آن هستند

و به همین دلیل نیز ما ادامه این بحث را با همین هدف، یعنی نشان دادن انگیزه های سازماندهی بسیج دنبال می کنیم.

راه توده ۲۰۵ - ۲۰۸، ۱۲، ۰۸